

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. II.

Ljubljana, 1. rožnika 1897.

XXXVII. leto.

Vsebina: Ebenhochov šolski predlog. — Tržiški: Beseda slovenskemu učiteljstvu. — Ič: O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. — M. Josin: Prostorčno risanje na pet-razrednih ljudskih šolah. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Josip Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

Ebenhochov šolski predlog.

Na prvi pogled je ta predlog, kakor smo rekli v zadnji številki, pohleven — tako pohleven, kakor je bil pohleven jež, ko je prosil lisico, da bi ga sprejela pod streho. Ko se je pa jež čutil varnega v novem zavetju, ni bil več zadovoljen z malim kotičkom, začel se je raztezati ter širiti svoje bodeče igle bolj in bolj, da je na-posed izpodrinil lisico. Na to basen nas nehote spominja Ebenhochov šolski predlog. Klerikalna gospoda pozna dobro svoje slabosti in pre-dobro vé, če bi prišli s popolnoma novim predlogom pred državni zbor, bi ne dobili poslušnega ušesa, zato so prišli pred zbornico samo s premembo zakona — v nazadnjaškem smislu. Premeteni so res avstrijski klerikaleci, oni vedó dobro, da v državnem zboru ni še tál za njih naklepe, zato jih hočejo doseči potom deželnih zborov in sicer vsaj v tistih kronovinah, v kojih imajo večino. Zanašajo se, da jim do tega pomorejo v prvi vrsti napredni Mladočehi, ki že od nekdaj teže po deželni avtonomiji, ne oziraje se, bi li bilo to drugim avstrijskim narodom v korist ali ne. Upamo pa vendar še vedno, da se naši bratje Čehi ne bodo dali preslepiti, da bi izročili ljudsko šolstvo na Tirolskem, Predarliskem, Solnograškem v Gorenji in Dolenji Avstriji itd.

najhujšim nasprotnikom prosvete, klerikalcem, v roke. To bi bila velika nesreča za Avstrijo. Mladočehi imajo svoj obstanek zahvaliti jedino le novi šoli. Ko bi te ne bilo, bi tudi Mladočehi ne prišli nikdar na pozorišče. In češki učitelji, ki dobro poznajo naklepe klerikalcev, so se takoj odločno uprli Ebenhochovemu predlogu. Zadnje dni je o tem razpravljalo Praško učiteljsko društvo „Komensky“. Soglasno se je vsprejela resolucija, v kateri se učitelji izrekajo zoper tako preosnovo šole, ker bi se s tem znižal nivo splošne omike. V tem smislu se morajo ganiti tudi vsa slovenska učiteljska društva*). Pa ne le „Zaveza“ in vsa okrajna učiteljska društva, ampak tudi napredni in zavedni občinski zastopi in vsa inteligenca slovenska mora stopiti s prošnjo pred državni zbor za odvrnitev te nesreče. Odpor morajo zanesti okrajna učiteljska društva po svojih članih med ljudstvo, saj ga gotovo ni na vsem Slovenskem kraju, kjer bi se ne dobil zaveden mož, da bi ne podpisal take prošnje. Sl. direktorij „Zaveze“ pa prosimo, da spravi stvar čim prej v pravi tir ter pozivlje vsa okrajna učiteljska društva na delo — v blagor našega stanu in avstrijskih narodov.

Beseda slovenskemu učiteljstvu.

(Dopis z Goriškega.)

Ebenhochov šolski predlog mora predramiti tudi še tako mlačnega ali nezavednega učitelja, da prevdari, kakošne namene imajo klerikalci z učiteljstvom. Po tem predlogu bi imeli naši nasprotniki vedno in povsod odločevalno besedo. Učitelj, jedini strokovnjak v ljudskošolskih zadevah, bi bil samo tovarno živinče, ki bi vleklo šolski voz naprej, kadar in kakor bi ga nasprotniki prosvete in napredka naložili. On bi nikjer ne imel veljavne besede, ko bi se govorilo o šoli in njeni uredbi; bil bi samo šolski hlapec.

Klerikalci hočejo imeti gospodovalno besedo pri odgoji mladine; ta jim pa ne tiče. Pri šoli imajo odločevati stariši, davkoplačevalci in strokovno izučeni učitelji. Klerikalnim voditeljem, ki ne poznajo družinskih težav in nadlog, ki ne vedo, koliko morajo stariši trpeti za svoje otroke, ne tiče nikakošen upliv na šolo. — Klerikalci se oglašajo kot zastopniki starišev in šolske mladine, ne da bi imeli za to pravico. Prihodnjost mladine imajo odločevati stariši; ti pa ne potrebujejo nikakoršnjih varuhov, posebno takih ne, ki hočejo že mladino napojiti s srednjeveškim fanatizmom, ki nam hočejo torej ljudsko šolo pokvariti. Da, pokvariti! Ti šolski „osrečevalci“ (?) hočejo iz-

*) Odbor „Slov. učit. društva“ je že potrebno ukrenil.

Uredn.